

Ecodorp

Jeroen Flamman

Introductie

In het begrip ecovillage of ecodorp staan drie belangrijke kenmerken centraal: Een ecologische leef- en werkwijze, spiritualiteit en gemeenschapsvorming. In de afgelopen 35 jaar zijn er op tal van plaatsen in de hele wereld leef- en werkgemeenschappen ontstaan die deze kenmerken als uitgangspunt nemen voor hun dagelijkse leven. Dat zijn allemaal van elkaar verschillende, plaatselijke initiatieven, waardoor er een grote diversiteit aan verschijningsvormen van ecovillages is ontstaan. Het is pas in de laatste jaren dat men daarbij in toenemende mate herkenning en aansluiting bij elkaar vindt in het begrip ecovillage. De bewoners van ecovillages trachten samenlevingsvormen te ontwikkelen waarin een grote mate van zorg voor en betrokkenheid bij elkaar en de natuur bestaat. De spiritualiteit drukt zich daarbij uit in 'het verlangen om zichzelf te kennen tot in de diepste kern van wie wij zijn als mens en wat onze taak is op de aarde'.

Ook in Nederland zijn in de afgelopen jaren op verschillende plaatsen ecowijken ontstaan waar de nadruk ligt op duurzame stedenbouw en milieuvriendelijk bouwen en wonen. Ook zijn er al langer verschillende vormen van gemeenschappelijke woonprojecten, zoals Centraal Wonen en woongroepen voor ouderen. Daarnaast zijn er veel kleinere woonwerkgemeenschappen in ons land waar veel van de kenmerken van ecovillages in geïntegreerde vormen worden aangetroffen. Echte ecodorpen zijn in Nederland nog niet gebouwd. Het grootste project dat vergelijkbaar is met een ecodorp in ons land, is het Eva-Lanxmeer project in Culemborg, dat op dit moment in aanbouw is. Hier worden 200 zeer milieuvriendelijke woningen, bedrijfs- en kantoorruimtes, een stadsboerderij en een voorlichtingscentrum gerealiseerd. Duurzame stedenbouw, milieuvriendelijk wonen en werken gaan in het Eva-Lanxmeer project samen met gemeenschapsvorming en een ecologische leefwijze. Er is vanuit het gehele land zeer veel belangstelling om aan dit project deel te nemen.

De vereniging Ecodorp wil in de komende jaren werken aan de ontwikkeling van een ecodorp in Nederland waar enkele honderden mensen kun-

nen wonen, werken en samenleven.

Centraal middel daartoe vormt de website, www.ecodorp.nl. In het afgelopen jaar is men bezig geweest deze zo te ontwerpen, dat iedereen met elkaar kan communiceren over de totstandkoming van een ecodorp. Elkaar leren kennen, ideeën uitwisselen, een visie ontwikkelen op de toekomstige samenlevingsvorm, op de hoogte blijven van de ontwikkelingen, plannen maken, bouwtekeningen ontwerpen, de financiering regelen, het zijn allemaal zaken waarin de website ondersteunend werkt.

Het is de bedoeling dat er veel mensen mee gaan doen aan het initiatief. Het internet biedt een prachtige manier om met elkaar te communiceren. Op dit moment zijn er al meer dan 350 aspirant-deelnemers die zich hebben ingeschreven. Op verschillende kennismakingsbijeenkomsten hebben veel mensen elkaar al kunnen ontmoeten.

Initiatief

Het initiatief om een ecodorp in Nederland te ontwikkelen is in 1999 ontstaan. Door een initiatiefgroep binnen de Stichting MW2 (Mens- en Milieuvriendelijk Wonen en Werken) werd gewerkt aan de totstandkoming van een ecodorp voor tenminste enkele honderden bewoners. Deze stichting bestaat al sinds 1981 en werd opgericht ten behoeve van het eerste MW2 project in Dronten (Oost-Flevoland) en de woonwerkgemeenschap Middenland die daar ontstond in een voormalig polderwerkerskamp. Binnen de initiatiefgroep bestond ruime ervaring met de organisatie van en het leven in woon- en werkgemeenschappen; de stichting had al vaker soortgelijke initiatieven opgezet en ondersteund en beschikt daardoor over veel deskundigheid en ervaring.

Maar anders dan in de projecten die tot nu toe door de Stichting MW2 zijn of worden gerealiseerd, ligt in het ecodorp sterk de nadruk op gemeenschapsvorming, zelfbouw en zelfvoorziening. Ook bestaat een sterke voorkeur voor vestiging in een groene omgeving. Het ecodorp wordt gezien als een vernieuwende samenlevingsvorm, waarin een grote mate van zorg voor en betrokkenheid bij elkaar en de natuur bestaat. Ervaringen in soortgelijke projecten in het buitenland wijzen daarbij uit dat de omvang niet te klein moet zijn, zodat een

rijk sociaal-, cultureel- en spiritueel leefklimaat kan ontstaan.

De oorspronkelijke initiatiefgroep is inmiddels uitgegroeid tot de vereniging Ecodorp, waarvan de leden de toekomstige bewoners van het te realiseren ecodorp zijn.

Deelnemers en vrijwilligers

Door middel van hun website heeft het initiatief vanaf het voorjaar van 2000 enige bekendheid gekregen. Zonder publiciteit te zoeken hebben zich inmiddels al 490 belangstellenden uit het gehele land aangemeld, waarvan ruim 300 ingeschreven zijn als aspirant-deelnemer, met een grote leeftijdsdifferentiatie. De door hen ingevulde vragenlijsten geven een goed beeld van het hoge niveau van de motivatie en de kwaliteiten van de aspirant-deelnemers.

Mensen kunnen op verschillende wijzen deelnemen aan het ecodorp: als belangstellende, als donateur en als aspirant-bewoner.

Belangstellenden ontvangen een paar keer per jaar een digitale nieuwsbrief en kunnen de grote lijnen van de ontwikkeling van het initiatief volgen op het openbare deel van de website. Donateurs kunnen minimaal jaarlijks € 20 storten, of een lening verstrekken van € 500. De lening is risicodragend en heeft een looptijd van 5 jaar; zolang de lening loopt is geen jaarlijkse donateurbijdrage verschuldigd.

Aspirant-bewoners worden lid van de vereniging. Zij betalen minimaal € 50 aan lidmaatschap per jaar. Daarvoor krijgen zij stemrecht in de vereniging en komen ze in aanmerking als toekomstige bewoner van ecodorp. Mensen die lid willen worden, moeten een vragenlijst invullen die onder andere ingaat op opleiding, werkervaring, spirituele achtergrond en belangstelling, en de visie omtrent leven in een ecodorp. Via deze vragenlijsten ontstaat een goed beeld van aanwezige potenties binnen de vereniging (opleidingen, werkervaring, talenten, visie, wensen voor de toekomst e.d.). Leden krijgen toegang tot het afgeschermd deel van de website. Hier staat veel informatie over de ontwikkeling van het ecodorp initiatief en over de andere aspirant-deelnemers.

Voor leden worden speciale ontmoetingsbijeenkomsten georganiseerd om elkaar beter te leren kennen.

Organisatie en werkwijze

Het MW2-initiatief "Ecodorp" resulteerde uiteindelijk (eind 2002) in de Vereniging Ecodorp. In deze vereniging vormen de toekomstige bewoners van een ecodorp een virtuele gemeenschap.

Regelmatig komen ze bijeen om hun visie op hun woonwensen en de onderlinge samenleving aan te

schepen. Bovendien onderzoeken ze mogelijke locaties voor het Ecodorp. In samenwerking met de Stichting MW2 werkt de vereniging aan verbreding van het draagvlak bij overheden, financiële partijen en aspirant leden.

De taakverdeling tussen stichting MW2 en de vereniging is als volgt: de stichting blijft voorlopig eindverantwoordelijk voor de zakelijke kant van het project zoals de financiering en personeelszaken. De vereniging is verantwoordelijk voor de inhoudelijke ontwikkeling van Ecodorp zoals gemeenschapsvorming, visievorming, onderzoek van locaties en dergelijke.

Er is een nauwe band tussen stichting en vereniging. In de stichting zitten ook leden van de vereniging.

De vereniging heeft als uitgangspunten ecologie, spiritualiteit en gemeenschapsvorming. Deze houden onder meer in:

- het samenleven van mensen in verschillende levensfasen en met verschillende mogelijkheden in verbondenheid en vrijheid en met respect en zorg voor elkaar;
- het creëren van een divers en integraal leefmilieu met een hoge mate van betrokkenheid en participatie van bewoners in wisselwerking met de locatie en de bredere omgeving;
- het zoveel mogelijk leven en vormgeven in harmonie met en respect voor natuur en milieu;
- het uitwisselen van kennis en inspiratie met betrekking tot ecologie, spiritualiteit en gemeenschapsvorming.
- aandacht voor groei, bewustwording en heling op lichamelijk, mentaal, emotioneel en spiritueel niveau;
- mens- en milieuvriendelijke architectuur en vormgeving;
- integratie van kunst en creativiteit in het dagelijks leven.

De vereniging streeft naar het zoveel mogelijk uitdragen van deze uitgangspunten en op basis daarvan samenlevingsvormen ontwikkelen die kunnen worden aangeduid als ecodorp.

Sinds 1999 heeft Ecodorp een zeer geschikte locatie voor het ecodorp voor ogen, namelijk een groot instellingsterrein voor verstandelijk gehandicapten in de gemeente Gennep. Dit terrein, bijna 70 ha groot, bood tot voor kort ruimte aan 600 inwoners en 200 verzorgers. Een aantal van de bewoners is inmiddels vertrokken en in 2006 zal het terrein met de bestaande bebouwing volledig beschikbaar komen. Voor Ecodorp is dit een ideale locatie, het is een prachtig terrein met veel natuur, genoeg gebouwen om alle gewenste bestemmingen te kunnen realiseren en de mogelijkheid tot een geleidelijke opbouw. Voor de locatie is een globaal

financieel haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd, zijn er besprekingen gaande met de eigenaar van het terrein en met de gemeente, en wordt met architecten onderzocht hoe de paviljoens tot woonruimtes kunnen worden omgebouwd. Op het terrein kan, gezien de reeds aanwezige bebouwing, een groot conferentie- en cursuscentrum worden opgezet met tal van daarmee verband houdende bedrijfsactiviteiten, alles in het kader van een duurzame samenleving. Daaromheen bestaat voldoende ruimte voor een ecodorp voor enkele honderden bewoners. Het verkrijgen van een woonbestemming vormt vooralsnog een probleem, en het is daarom nog onzeker of de plannen in Gennep door kunnen gaan.

Behalve aan de realisatie van een ecodorp, wordt ook gewerkt aan de opbouw van de eigen organisatie. De meeste mensen die voor ecodorp aan het werk zijn, doen dit belangeloos. Op het ogenblik heeft ecodorp de beschikking over een kantoorruimte in Amsterdam en werken er twee mensen betaald aan het project; één betaald uit donaties en leningen en één op een gesubsidieerde arbeidsplaats.

Ontwikkeling

In het begrip 'ecodorp' is de gemeenschapsvorming een belangrijk uitgangspunt, evenals een ecologische leefwijze. Diverse gemeentes in Nederland maken plannen voor ecowijken waarvoor gemotiveerde bewoners worden gezocht. Het te realiseren project van ecodorp wordt dan ook gezien als, behalve een plek om de eigen woon- en werkideeën gestalte te geven, een demonstratieproject en trainingsinstelling.

Op dit moment zijn er al een tiental ecowijkjes in Nederlandse gemeentes te vinden, en er bestaan verschillende nieuwe concrete plannen. Plannen van zowel gemeentes op wat grotere schaal (circa 200 woningen) als plannen van particuliere initiatieven op kleinere schaal.

Het unieke van de vereniging Ecodorp is dat het om een particulier initiatief gaat dat zich richt op de realisatie van een gemeenschap op grotere schaal dan gebruikelijk. Daarbij is het de bedoeling een demonstratieproject te zijn met een landelijke uitstraling. Bij een gunstige ontwikkeling kan het daardoor een inspirerend voorbeeld vormen dat navolging kan krijgen in uitbreidingsplannen van diverse gemeenten.

In meer algemene zin en ook in grensoverschrijdend verband geldt dit tevens voor regio's, waar door ontvolking de leefbaarheid van plattelandsgemeenschappen in het geding komt. Ecodorpen kunnen als broedplaats voor sociale, economische en culturele activiteiten op het platteland dienen,

waar gemotiveerde en creatieve mensen een nieuwe richting aan hun bestaan willen geven. Dit kan tot belangrijke impulsen leiden op plaatsen waar thans de voorzieningen niet meer of met toenemende moeite in stand gehouden kunnen worden.

Enige maanden geleden is de vereniging Ecodorp benaderd door een woningbouwcoöperatie uit Pijnacker. De coöperatie is bezig een wijk te bouwen, bestaande uit 49 milieuvriendelijke eengezins huurwoningen. De woningen zijn ontworpen rond een groot rechthoekig binnengebied dat van alle woningen gezamenlijk is. Er is veel aandacht besteed aan duurzaamheid en een laag energieverbruik. De coöperatie zoekt voor deze met veel subsidie gebouwde woningen gemotiveerde bewoners. Ze hadden via verschillende kanalen van Ecodorp gehoord en wilden graag met hen praten over de mogelijkheid voor Ecodorp om de woningen aan de leden aan te bieden.

Na enige aarzeling heeft de vereniging besloten er mee door te gaan, met als belangrijke overweging dat het voor veel Ecodorpers een reële optie is waar snel kan worden gewoond. De woningen zijn al in het voorjaar van 2003 klaar, terwijl Gennep of mogelijke andere echte Ecodorp-locaties, nog enkele jaren kunnen duren.

Toch ziet de vereniging dit project niet als 'het Ecodorp', en gaat het verder met de locatie in Gennep en mogelijke andere locaties. Dit project is echter een kans om op korte termijn met een grote groep mensen al een deel van de ideeën en wensen inhoud te geven, met name op het gebied van gemeenschapsvorming.

Informatie

Deze tekst is ontleend aan:

- de website van de vereniging ecodorp;
- het artikel "Een ecodorp in Nederland" van Prem Kroonbergs, voor *Verbinding*, het blad van Werelddorp;
- het gelijknamige artikel van Edgar Wortmann in het blad van Milieubewustzijn,
- de door Stichting MW2 ingediende subsidie-aanvraag in het kader van het innovatieprogramma stedelijke vernieuwing van het Ministerie van VROM (juli 2002)

Meer informatie:

Vereniging Ecodorp

Secretariaat:

St. MW2

Sarphatikade 7

1017 WV Amsterdam

Tel. (020) 531 20 91

E-mail mw2@ecodorp.nl

Internet www.ecodorp.nl